

Rigide samtaler med ledige er en underskudsforretning for samfundet

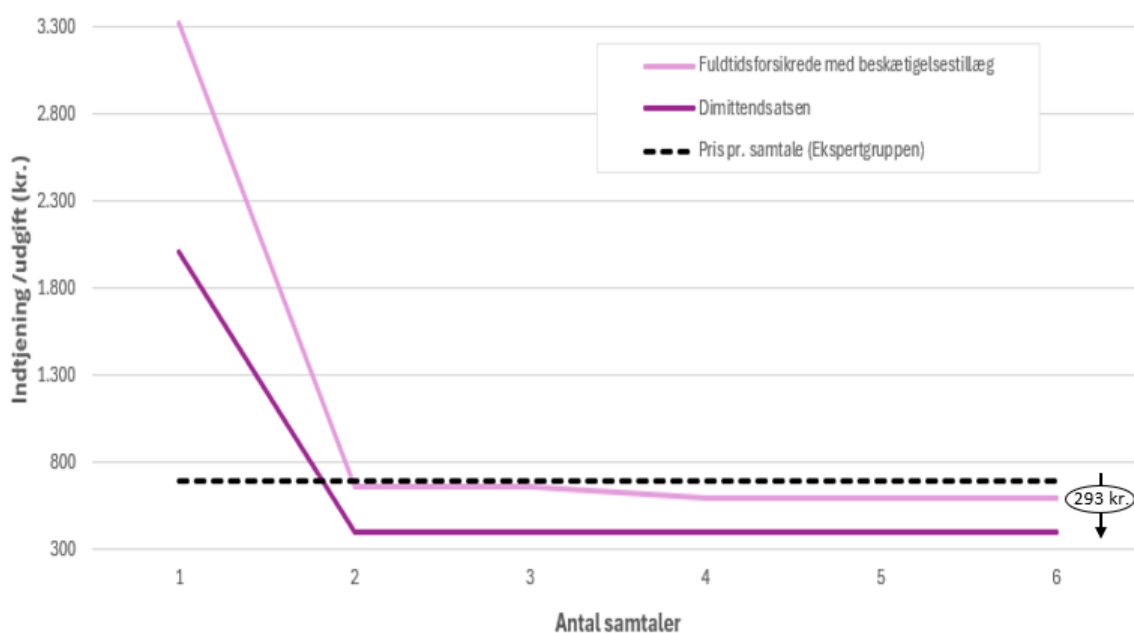
Kontaktforløbet og de mange obligatoriske samtaler med ledige dagpengemodtagere kan ikke betale sig for samfundet. Kun den første samtale har et samfundsøkonomisk nettoafkast. Ved de resterende obligatoriske samtaler overstiger omkostningerne gevinsterne. Det samfundsøkonomiske tab ved det nuværende beskæftigelsessystem taler for at frisætte beskæftigelsesindsatsen, tilrettelægge den individuelt og målrette den til dem med behov.

Beskæftigelsesindsatsen skal reformeres. Med god grund. Tager man udgangspunkt i Finansministeriets regneprincipper på beskæftigelses- og overførselsområdet og anvender dem i en cost-benefit analyse til beregning af de økonomiske omkostninger og gevinster ved kontaktforløbet med ledige dagpengemodtagere, så taler resultatet for en reform, der afskaffer de nuværende obligatoriske samtaler, og erstatter dem med en individuel tilrettelagt

beskæftigelsesindsats, der tager udgangspunkt i de lediges individuelle forudsætninger og behov.

I den nuværende beskæftigelsesindsats er det kun den første samtale med ledige, som har et samfundsøkonomisk nettoafkast. Alle yderligere obligatoriske samtaler giver et samfundsøkonomisk tab samlet set. Men de kan selvfølgelig godt være udbytterige på individuelt niveau.

Figur 1. Indtjening/udgift pr. samtale for dagpengemodtagere

Kilder: Regneprincipper på beskæftigelses- og overførselsområdet, Finansministeriet, og Anbefalinger til fremtidens beskæftigelsesindsats, Beskæftigelsesministeriet, BEU alm. del spørgsmål 420 og egne beregninger.

Omkostningerne overstiger gevinsterne ved samtaler

Beregningerne i analysen viser, at for en fuldtidsforsikret borger med beskæftigelsestillæg er omkostningerne ved anden og tredje samtale 31 kr. højere end gevinsterne ved selve samtalen. Dette beløb stiger til 94 kr. for den fjerde, femte og sjette samtale, da dagpengesatsen reduceres efter tre måneder.

For borgere på dimittendsatsen er tabet ved en samtale endnu højere end for en fuldtidssikret borger med beskæftigelsestillæg og stiger til hele 293 kr. pr. samtale fra og med anden samtale, da dagpengesatsen er betydeligt reduceret for dimittender.

Cost-benefit analysen tager udgangspunkt i, at beskæftigelseseffekten af en samtale opgøres til en halv uge hurtigere i beskæftigelse, og at efterfølgende samtaler har en effekt på 20 procent heraf¹. Herudover tages der højde for skatteeffekterne.

For uddybelse af beregningsmetoden se metodeboks til sidst i analysen.

Omkostningerne til afholdelse af samtalerne og det system, det kræver, er endda undervurderede. Omkostningerne er reelt højere, da der i beregningen kun medtages udgifter til forberedelse, samtaleafvikling, dokumentation og registrering, som det fremgår af en besvarelse til Folketingets Beskæftigelsesudvalg².

Andre omkostninger, der også er forbundet med at have medarbejdere samt et system til at håndtere samtalerne, er ikke inkluderet. Det gælder eksempelvis husleje, IT, arbejdsstationer med videre samt lønudgifter til andre personalegrupper end lige jobkonsulenterne.

Samfundsøkonomiske gevinster ved færre samtaler

De samfundsøkonomiske gevinster ved færre samtaler vil være mærkbare for både staten, a-kasserne og borgerne.

Undtagelse fra krav og færre samtaler med ledige vil slå ud i direkte besparelser for alle parter. Beregningen af besparelserne for staten består af administrative nedjusteringer og tager højde for beskæftigelseseffekten. Beregningen tager udgangspunkt i, at ca. 240.000 dagpengemodtagere i 2023 modtog 590.000 samtaler³.

Ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats estimerer, at staten kan spare ca. 190 millioner kroner på drift, men tab af beskæftigelseseffekt reducerer gevinsten til ca. 50 millioner kroner frem til 2030 ved at fritage en ud af fire for samtaler.

En lignende forholdsmæssig beregning viser, at ved kun at give den første samtale – den der har et samfundsøkonomisk positivt afkast – vil staten kunne opnå driftsmæssig besparelse på 456 millioner kroner, men tab af beskæftigelseseffekt reducerer gevinsten til en nettobesparelse på ca. 120 millioner kroner. Dertil kommer en mærkbar frisættelse for unødigt bureaukrati for borgerne. Derudover vil det føre til markante besparelser i a-kasserne. Lavere omkostninger i a-kasserne kan overføres direkte til lavere priser på medlemskab af en a-kasse.

Lavere priser på medlemskab af en a-kasse vil føre til en højere forsikringsgrad blandt de danske lønmodtagere, og det giver i sig selv en samfundsøkonomisk gevinst, fordi en ledig er billigere for

¹ Regneprincipper på beskæftigelses- og overførselsområdet fra Finansministeriet, tabel 5.

² Beskæftigelsesudvalget 2023-24, BEU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 420

³ Jobindsats.dk

staten i dagpengesystemet fremfor en ledig i kontanthjælpssystemet, da en dagpengemodtager selv har indbetalt til deres arbejdsløshedsforsikring⁴.

Fuld frisættelse og metodefrihed til a-kasserne

Dagpengemodtagere på dimittendsatsen står over for en relativt lav dagpengesats sammenlignet med andre dagpengemodtagere, hvilket gør dem til en lav omkostning for staten. Det økonomiske incitament for beskæftigelse er tilsvarende større for dimittender, da de kan forvente en stor indkomststigning ved beskæftigelse.

Sammenholdt med det underskud, som samtaler med dimittender giver samfundet, taler disse faktorer for, at dagpengemodtagere på dimittendsatsen bør kunne fritages helt for obligatoriske samtaler – med undtagelse af den første samtale – da det samfundsøkonomiske tab er så meget større for denne gruppe.

For dagpengemodtagere, der ikke er på dimittendsatsen, er der også et tab forbundet med obligatoriske samtaler. For visse borgere og målgrupper kan samtalerne have en positiv beskæftigelseseffekt, men det bør være op til den enkelte a-kasse eller sagsbehandler at bruge deres faglighed og yde en ekstra indsats for de borgere, som vil have gavn af det.

Metodefrihed i udførelsen af en individuelt tilrettelagt beskæftigelsesindsats, såsom samtaler, bør overlades til a-kassernes vurdering fremfor at følge et lovbestemt og udbudsstyret samtalsystem, hvor alle skal have samme indsats og samme antal samtaler, når vi nu ved, at det giver et negativt samfundsøkonomisk afkast.

Ekspertgruppen anbefaler:

I den nuværende model kræves det, at dagpengemodtagere gennemfører mindst seks samtaler inden for de første seks måneder af ledighedsperioden. Ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelse anbefaler at reducere antallet af obligatoriske samtaler fra seks til fire samtaler. Yderligere anbefales det, at der gives mulighed for at undtage op til en ud af fire borgere fra krav om samtaler og indsats.

Krifa anbefaler:

Det nuværende rigide og obligatoriske kontaktføreløb skal ændres til et individuelt tilrettelagt føreløb for alle ledige, hvor der tages udgangspunkt i den enkelte lediges egne forudsætninger og behov. På den måde kan a-kassernes faglighed bruges til at give de ledige det antal samtaler og anden relevant jobrettet indsats, som optimerer beskæftigelsesindsatsen og giver mere mening for den enkelte ledige. Og til lavere omkostninger samlet set.

⁴ FIU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 135: Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 135.

Sådan er cost-benefit analysen beregnet:

Gevinsterne ved samtaler for dagpengemodtagere tager udgangspunkt i 'Regneprincipper på beskæftigelses- og overførselsområdet' fra Finansministeriet. Her antages det, at beskæftigelseseffekten af en samtale er en halv uge hurtigere i beskæftigelse, og at efterfølgende samtaler har en effekt på 20 procent heraf.

Den afledte effekt af en borger hurtigere i beskæftigelse er, at borgeren skal have udbetalt mindre i dagpenge, og at borgeren kommer til at betale mere i indkomstskat som følge af en højere indkomst og trækprocent. Alle relevante indkomsttal og trækprocenter tager udgangspunkt i regneprincipperne og er omregnet til 2024-priser.

Yderligere antages det, at borgeren modtager de første tre samtaler inden for de første tre måneder af ledighedsperioden, og at efterfølgende samtaler derfor sker på en antagelse om en lavere dagpengesats for fuldtidsforsikrede borgere.

Omkostningerne ved en samtale for dagpengemodtagere tager udgangspunkt i afrapporteringen fra Ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats og et ministersvar til Folketingets Beskæftigelsesudvalg, BEU Alm. del spørgsmål 420. Her redegøres der for, at en samtale for dagpengemodtagere i gennemsnit koster 695 kr. for kommunerne. Det antages, at enhedsomkostninger er sammenlignelige.

Udgivet af: Krifa

Redaktion:

Troels Krog – trkr@krifa.dk
Mads Ørnfeldt Nørgård – mard@krifa.dk
Lone Vibe Nielsen – lovn@krifa.dk

Krifa
Lyngbyvej 20
2100 København Ø
Tlf. 21 35 90 26

Krifa.dk